

THE NEW WILD ANIMAL TYPE DOMESTICATION & PRESERVATION IN FAUNA

Vakulenko I.; Institute of animal science, UAAS

Evtushevskiy M., Ukrainian scientific-research institute of forestry & forest amelioration affiliated to the national academy of sciences

This article highlights the scientific programming & technology elaboration on the various wild animal type domestication & preservation in fauna. The best world-known techniques were analyzed. The native wild animal type domestication was proved. The musk rat, lynx, marmot, roe, wild boar, chinchilla, elk, deer livestock number expected to be upped. The animal variety program was validated in Ukraine. Wildlife preservation measures are implemented to avoid some animal type extinction. Fauna balance is envisaged.

Key words: animals, domestication, introduction, type preservation, fauna, environment protection.

УДК 636.2.082.4.034

ЕКСТЕР'ЄРНО-КОНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ БУГАЇВ-ПЛІДНИКІВ РІЗНИХ ЛІНІЙ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО- РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Рецензенти: доктор с.-г. наук Савран В.П.; доктор с.-г. наук, професор Рубан Ю.Д.

І.М. Гейда*

Харківська державна зооветеринарна академія

Викладено дані екстер'єрно-конституціональних особливостей бугаїв плідників різних ліній української чорно-рябої молочної породи за живою масою, середньодобовими та відносними приростами, лінійними промірами та індексами будови тіла. Встановлено, що бугаї-плідники в цілому відповідають стандарту породи, але мають деякі відмінності за лінійними промірами та індексами будови тіла: більш високорослими і менш розтягнутими виявились бугаї лінії Валіанта 164414, Старбака 352790 - менш довгорослими, а Чіфа 1427381 - масивними.

Ключові слова: порода, екстер'єр, жива маса, проміри, індекси будови тіла.

У селекційній практиці молочного скотарства значну увагу приділяють оцінці і добору худоби за зовнішніми формами і пропорціями будови тіла. Адже багатьма дослідженнями доведено наявність зв'язку між екстер'єром, конституцією тварин, характером продуктивності та тривалістю використання [1].

Оцінка бугаїв-плідників за екстер'єрно-конституціональними особливостями робить її об'єктивнішою і точнішою, а цифрове вираження показників дає змогу кількісно порівняти індивідуальні та групові особливості тварин [2].

До цього часу екстер'єрно-конституціональна оцінка бугаїв-плідників української чорно-рябої молочної породи в умовах східного регіону України висвітлена недостатньо. Тому актуальність проблеми полягає саме у вивченні цих питань.

* Науковий керівник - доктор с.-г. наук, професор Е.М. Доротюк.

Метою наших досліджень стало вивчення росту, розвитку та екстер'єрно-конституціональних особливостей бугаїв-плідників основних ліній української чорно-рябої молочної породи.

Матеріали і методи досліджень. Науково-господарський дослід було проведено у виробничих умовах СК “Восток,, Ізюмського району Харківської області. Об'єктом досліджень були бугаї-плідники української чорно-рябої молочної породи різних ліній, які порівнювали між собою: I група - лінія Старбака – 352790 (3 голови), II група - лінія Валіанта – 164414 (3 голови), III група - лінія Чіфа – 1427381 (3 голови). Бугаї-плідники всіх дослідних груп знаходились в однакових умовах годівлі та утримання.

Відповідно до загальноприйнятих методів вивчення росту та розвитку тварин проводили зважування у різні вікові періоди: при народженні, 6, 12, 18 місяців та у 2 і 3 роки. Визначали середньодобові та відносні прирости живої маси.

У віці 3-х років за результатами оцінки основних промірів у бугаїв-плідників досліджували екстер'єрно-конституціональні особливості. Для більш повної оцінки розвитку бугаїв-плідників були розраховані основні індекси будови тіла [3].

Математичне опрацювання отриманих даних проводили на ПЕОМ із використанням програмного забезпечення „Microsoft”. Біометричне опрацювання даних проводили методом варіаційної статистики [4].

Результати досліджень. Одним із показників, що характеризують екстер'єрно-конституціональні особливості тварин є їх жива маса. Результати наших досліджень показують, що бугаї-плідники різних ліній дещо відрізняються за живою масою (табл. 1).

1. Жива маса бугаїв-плідників різних ліній

у кілограмах

Вік, міс.	Лінія					
	Старбака 352790		Валіанта 164414		Чіфа 1427381	
	M±m	Cv %	M±m	Cv %	M±m	Cv %
Новона-роджених	34,17**±0,204	0,84	36,50**±0,354	1,36	34,67*±0,408	1,66
6	190,50**±0,354	0,26	187,33**±0,408	0,30	195,33±4,14	2,99
12	337,33±6,68	2,8	340,50±0,354	0,14	359,00±15,90	6,2
18	497,67±10,63	3,02	492,00**±0,707	0,20	528,00**±6,48	1,73
24	591,67±13,68	3,27	593,67±8,49	2,02	631,67±20,71	4,63
36	821,67±26,77	4,60	809,33±9,65	1,68	799,00±6,75	1,19

Примітка P> 0,95; P> 0,99**.*

Встановлено, що за живою масою при народженні тварини лінії Старбака поступалися лінії Валіанта на 2,33 кг (P> 0,99), а лінія Чіфа - на 1,87 кг (P> 0,95). Починаючи з 6 місяців і до 2 років за живою масою бугаї лінії Чіфа переважали ровесників лінії Старбака: у 6 міс на 4,83 кг (P> 0,99), у 12 міс на 21,67 кг, у 18 міс на 30,33 кг, у 24 міс на 40 кг, Валіанта: у 6 міс на 8 кг (P> 0,99), у 12 міс на 18,5 кг, у 18 міс на 36 кг (P> 0,99), у 24 міс на 37,33 кг. У віці 3 років за живою масою переважали бугаї лінії Старбака на 12,34 кг та на 22,67 кг.

Як відомо, вивчення росту тварин необ'єктивне без порівняння інтенсивності росту та даних відносного приросту (табл. 2).

2. Середньодобовий та відносний прирости живої маси бугаїв-плідників різних ліній

Вікові періоди, міс.	Лінія					
	Старбака 352790		Валіанта 164414		Чіфа 1427381	
	середньо-добовий приріст, г	відносний приріст, %	середньо-добовий приріст, г	відносний приріст, %	середньо-добовий приріст, г	відносний приріст, %
0-6	868	139,1	838	134,7	893	139,7
7-12	815	54,71	851	58,03	909	59,05
13-18	890	39,35	842	36,39	939	38,1
19-24	522	17,25	565	18,72	576	17,87
25-36	638	32,54	599	30,74	465	23,39

Як видно з табл. 2, у молочний період бугайці лінії Чіфа характеризувалися підвищеною інтенсивністю росту і переважали ровесників лінії Старбака на 2,9 %, Валіанта - на 6,5 %; за відносним приростом - відповідно на 0,6 % та на 5,0 %. Проте до 18-міс віку бугайці всіх ліній мали достатньо високу інтенсивність приросту живої маси. У період із 18 до 24 міс. бугайці всіх досліджуваних груп зменшили інтенсивність за нарощуванням живої маси. Це, на нашу думку, пов'язане зі статевим дозріванням та фізіологічними змінами, що проходять в організмі тварин. У подальшому бугаї-плідники відновлюють свій потенціал за рахунок нарощування м'язів, що підтверджено показниками інтенсивності росту.

Однак, оцінка приростів не дає повної уяви про інтенсивність розвитку тварин, тому нами проаналізовані основні проміри тіла бугаїв-плідників різних ліній у віці 3-х років (табл. 3) та розраховані індекси будови тіла (табл. 4).

3. Лінійні проміри тіла бугаїв-плідників різних ліній

у сантиметрах

Назва проміру	Лінія					
	Старбака 352790		Валіанта 164414		Чіфа 1427381	
	M±m	Cv %	M±m	Cv %	M±m	Cv %
Висота в холці	144,33±4,14	4,05	143,67±2,48	2,44	145,33±3,18	3,10
Глибина грудей	82,67±2,16	3,69	75,33±4,6	8,63	78,33±3,48	6,29
Ширина грудей	56,67±0,40	1,01	54,67±1,47	3,8	58,33±4,14	10,04
Ширина в маклоках	55±0,70	1,81	54,33±1,47	3,83	56±3,74	9,44
Коса довжина тулуба	185±0,70	0,54	166,0±9,89	8,43	184,67±2,94	2,25
Обхват грудей	219,13±7,88	5,08	216,67±6,97	4,55	230,33±1,78	1,09
Обхват п'ястка	21,67*±0,40	2,66	23,33*±0,66	2,47	22,33±0,16	1,29

Примітка. * - $P > 0,95$.

Одержані результати досліджень екстер'єрних особливостей бугаїв різних ліній вказують на гармонійний розвиток тварин. Проміри та індекси будови тіла свідчать про пропорційність їх розвитку. Усі бугаї характеризуються достатньою висотою та довжиною тулуба, мають відповідно розвинуті статі за широтними та об'ємними параметрами. Можна констатувати, що бугаї лінії Валіанта були коротші за косою довжиною тулуба на 18,7-19 см, у них на 3-7,3 см менша глибина та на 2-3,7 см ширина грудей за тварин інших досліджуваних груп. Хоча вони й нижчі від своїх ровесників і мають менші проміри, проте характеризуються вищим показником збитості, тобто компактніші за тварин інших ліній.

4. Індекси будови тіла бугаїв-плідників різних ліній

у відсотках

Назва індексу	Лінія		
	Старбака 352790	Валіанта 164414	Чіфа 1427381
Довгоногості	42,72	47,56	46,1
Розтягнутості	128,1	115,54	127,06
Грудний	68,54	72,24	74,46
Тазогрудний	103	100,6	104,1
Збитості	118,4	130,5	124,7
Глибокогрудості	57,27	52,43	53,8
Широкогрудості	39,26	38,0	40,13
Костистості	15,0	16,2	15,36
Масивності	151,8	150,8	158,4

У цілому ж бугаї всіх ліній характеризуються міцною конституцією, гармонійною будовою тіла, глибоким і відносно широкими грудьми, прямим задом і міцними кінцівками. Однак слід відмітити що, за низкою індексів виявились відмінності, так бугаї лінії Старбака мали найменший індекс збитості та грудний, Валіанта менш розтягнуті, а Чіфа - масивніші.

Висновки:

1. Оцінка бугаїв-плідників за екстер'єрно-конституціональними особливостями показала, що всі тварини гармонійно розвинуті. Вони мають пропорційний тулуб з достатньою висотою та довжиною і в цілому відповідають стандарту породи.

2. Між бугаями різних ліній виявлені відмінності: більш високорослими і менш розтягнутими виявились бугаї лінії Валіанта 164414, Старбака 352790 менш довгорослими, а Чіфа 1427381 масивними.

Бібліографічний список.

1. Зубець М.В. Методи і значення екстер'єрної оцінки молочної худоби / М.В. Зубець, Ю.П. Полупан //Нові методи селекції і відтворення високопродуктивних порід і типів тварин. – К.: Асоціація "Україна", 1996. - С. 74-75.
2. Бащенко М.І. Оцінка корів за індексами будови тіла /М.І.Бащенко, Л.М. Хмельничий //Вісник Сумського національного аграрного університету: Наук. метод. журн. – Вип. 7. – Суми, 2003. – С. 14-49.- (Серія "Тваринництво").
3. Методичні основи досліджень по технології м'ясного скотарства: метод. рек. /[Чигринов Є.І., Масенко О.М., Прудніков В.Г., та ін.].– Х.: ІТ УААН, 1998. – 60 с.
4. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н.А. Плохинский. – Москва: Колос, 1969. – 256 с.

ЭКСТЕРЬЕРНО-КОНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ БЫКОВ-ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ РАЗНЫХ ЛИНИЙ УКРАИНСКОЙ ЧЕРНО-ПЁСТРОЙ МОЛОЧНОЙ ПОРОДЫ

Гейда И.М., Харьковская государственная зооветеринарная академия

Изложены данные экстерьерно-конституциональных особенностей быков-производителей разных линий украинской чёрно-пёстрой молочной породы по живой массе, среднесуточным и относительным приростам, линейным промерами и индексам телосложения. Установлено, что быки-производители в

целом соответствуют стандарту породы, но имеют некоторые различия по линейным промерам и индексам телосложения: более высокорослыми и менее растянутыми оказались быки линии Валианта 164414, Старбака 352790 - менее долгорослыми, а Чифа 1427381 - массивными.

Ключевые слова: порода, экстерьер, живая масса, промеры, индексы.

SERVICING BULL EXTERIOR PECULIARITIES OF THE UKRAINIAN NATIVE BLACK-AND-WHITE DAIRY BREED LINES

Geyda I., Kharkov state veterinary academy

This article presents the data on the servicing bull exterior peculiarities. The bulls belong to the Ukrainian native black-and-white dairy breed lines. The test data were obtained by live weight, ADG & growth rate investigation. The body measurement was fulfilled. Servicing bulls proved to correspond the type standard. Phenotypic variance was identified by body measurement & conformation. Conformation parameters were defined. Valiant 164414 line bulls proved to be grand-heighted & robust. Starbaka 352790 line bulls are of medium height. Chifa 1427381 line bulls occur to be of massive conformation.

Key words: breed, exterior, live weight, measurement, indices

УДК 636.16:636.046.082.23

ІНТЕР'ЄРНІ ТА ЕКСТЕР'ЄРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖЕРЕБЧИКІВ ШЕТЛЕНДСЬКИХ ПОНІ

Рецензенти: доцент НАУ Гончаренко І.В.; канд. с.-г. наук Ткачова І.В.

І.І. Глушак

Національний аграрний університет

Вивчено наявність еритроцитарних антигенів у коней шетлендської породи двох поколінь, що належать навчально-науково-виробничій лабораторії конярства НАУ. За основними промірами визначено динаміку лінійного росту синів, одержаних від жеребців Піпарса і Ереліса. Встановлені генетичні системи груп крові з певним їх поєднанням щодо мастей у досліджуваного поголів'я. У майбутньому з метою відбору жеребчиків для відтворного процесу та відповідності їх щодо європейських категорій, відмічено, що найдоцільніше оцінку за основними промірами для потомків Піпарса і Ереліса починати відповідно з 12- та 15-місячного віку.

Ключові слова: коні, екстер'єр, інтер'єр, походження, промір, антигенний фактор, жеребець, відбір.

Світове використання коней у минулому й тепер характеризується великою різноманітністю – це спорт, іподромна індустрія, м'ясо, молоко, кумис, сироватка жеребних кобил, шлунковий сік, кінський волос та інші види побічної продукції. У роки двадцять першого століття розвиваються нетрадиційні способи управління верховим конем, іпотерапія, нетрадиційне конярство тощо [5, 7- 8].

В Україні використовується як високоросле поголів'я вітчизняних порід коней, так і низькоросле імпортоване з європейських країн. За час існування незалежної України особливого попиту набули шетлендські поні, які після завезення вже мають декілька поколінь, проте належної вірогідної інформації щодо їх походження (імуногенетичні показники), власної продуктивності та якості потомків не існує.